

Görüş / Opinion

Mühendislik Eğitiminde Stajlar ve Uygulama Gezileri

Ramazan GÖKÇE

Pamukkale Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi Gıda Mühendisliği Bölümü, Kınıklı, Denizli
E-posta: rgokce@pau.edu.tr

Mühendis; adından da anlaşılacağı üzere hendese okuyan kimse demektir. Yani öğrendiği bilgilerle birtakım hesaplamalar yapan ve böylece insanlık yararına kolaylıklar sağlayan kişi demektir mühendis. Hayatı kolaylaştıran ve adına teknoloji dediğimiz yeniliklerin büyük bir bölümü mühendislerin eseridir. Üretilen teknolojinin insanlık yararına olacak şekilde uygulanması da yine onların görevidir. Mühendislerin bütün bu sorumlulukları hakkıyla yerine getirebilmesi için özellikle öğrencilik dönemlerinde kendilerini çok iyi yetiştirmeleri gereklidir.

Diğer birçok meslekte olduğu gibi mühendislikte de çalışarak öğrenmenin yanı sıra usta-çırak ilişkisiyle öğrenme de son derece önemlidir. Bu nedenle başarılı mühendisler genellikle bir ekole veya bir üstada bağlı olmayı yalnız başına hareket etmeye tercih ederler. Böylece belli bir olgunluğa ulaşıncaya kadar mühendis hem örnek alacağı bir ortamda çalışmış, hem de kendine özgü farklılıkları sergileyebilmede uygun ortam bulmuş olur. Bu yaklaşımın mühendislik eğitiminde başladığı ilk aşama uygulamalar, uygulama gezileri ve stajlardır. Gerçekten de başarılı bir şekilde stajlarını yapan ve mümkün olduğunca da uygulama gezilerine katılan mühendis adayları hem mesleklerini daha iyi tanımakta, hem de mesleği için kendisini daha donanımlı bir şekilde yetiştirme fırsatı bulmaktadırlar.

Mühendislik eğitiminde teorik bilgilerin uygulamaya aktarılmasında en önemli aşama laboratuvar uygulamalarıdır. Ancak son yıllarda aşırı arttırılan kontenjanlar nedeniyle öğrenciler artık laboratuvarlara sığmaz hale gelmiştir. Çoğu üniversitelerde bu yetmiyormuş gibi bir de gece eğitimi programının açılması ve bu programdaki derslerin önemli oranda gündüz saatlerinde yapılması laboratuvar derslerinin bırakınız verimli olmasını, yapılıp yapılmaması konusunu dahi gündeme getirmiştir. Bütün bunların üstüne son yıllarda üniversitelere kadro verilmemesi veya verilen kadroların bilim adamı yetiştirme programı çerçevesinde Ankara, İstanbul ve İzmir'deki üniversitelere kullandırılması ülkenin diğer üniversitelerini hadım edilmiş adamlar ülkesine dönüştürmüştür. Liselerden binbir emek ve paralar harçayarak üniversitelere gelmiş gençler üniversiteye geldiklerinde, ne yazık ki bu manzara karşısında

şaşırmakta ve birçokları geldikleri liselere özlem bile duymaktadırlar. Bugün ülkemizin üniversitelerinde bir genç, eğer tıp fakültesinde okumuyorsa 4 veya 5 yıllık eğitim-öğretimi boyunca aynı hocadan birkaç kez ders almak zorunda kalmakta, bu da öğrenciler için yeterli bilgi ve tecrübe birikiminin oluşmamasına sebep olmaktadır. Üniversitede umduğunu bulamayan genç, çoğu yine öğrenci marifetiyle gerçekleştirilen, bazen meslek odalarının da destek verdiği uygulama gezileri ile mesleği hakkındaki açlığını gidermeye çalışmakta fakat ne yazık ki bu gezilerde de işin esas uygulama kısmı, işletmeye kadar varılmış olduğu halde yine teorik olarak anlatılıp geçilmektedir. Gezilen işletmelerdeki teknik uygulamaları anlatmak için her türlü donanım mevcut olduğu halde gerek işletme sahipleri ve gerekse bu gezileri organize edenler işletmedeki onca gürlü içerisinde öğrencileri dudak okumaya mecbur etmekte, birçok makine de ya çok karmaşık ya da tehlikeli olduğundan öğrenciler yakınına dahi yaklaştırılmamaktadır.

Mesleğini hakkıyla yapmak isteyen gençlerin en büyük beklentilerinden birisi de stajlardır. Çünkü gençler bilirler ki staj eğer gereği gibi yapılacak olursa mezuniyet sonrası iş bulmada en büyük güvencedir. Bu ümitlerle başlayan staj yapılacak yer arama, az zaman sonra etkili ve yetkili tanıdıklar devreye girmeden çözülemez bir sorun olup çıkar ortaya. Bundan yılmayan genç her türlü tanıdık, eş-dostu araya koyar ve bir staj yeri ayarlar. Artık onun beklentisi kısa süreli de olsa mesleğinin havasını koklayabilmek, mesleki geleceğini bizzat gözleri ile görebilmektir. Fakat nafi! Bugün ülkemizde stajyer üniversite öğrencileri çay-kahve getirmek de dâhil olmak üzere her türlü getir-götür işlerini yapar. Fakat bir yıl, belki bir dönem, belki de birkaç hafta sonra icra edeceği mesleği ile ilgili görev, yetki ve sorumluluklarının neler olduğu konusunda hemen hiçbir şey duymaz. Son yıllarda bu konuda öğrencilerimden "böyle devam edecekse stajların devamına gerek yok, kaldırılın" eleştirilerini sıklıkla almakta olduğumu ne yazık ki ifade etmek zorundayım. Gerçekten de çok kısa bir süre sonra aynı mesleği icraya başlayacak mühendis adaylarına o işletmede çalışan mühendisler niçin bir zaman bulup işletmeyi ve işlemleri anlatmazlar ve onlara da kendi gözetimlerinde ufak görevler vererek mesleklerine

ısrırdırmazlar ki? Stajyerlerle paylaşmak istemedikleri ne olabilir ki? Stajyerler gittikleri işletmelerde tabi ki işlemlerin nasıl yürütüldüğünü ve bunların prensiplerinin neler olduğunu öğrenmeye çalışacaklardır. Bu bir bilgi casusluğu değil en masum öğrenme arzusudur ve öğrenmelidir ki gelecekte sanayi için ne yaptığını bilen mühendisler yetiştirilebilsin. Stajyerler getir-götür işleri yapmasın. Staj süresince sadece kolileme veya koli bandı çekmeyle zaman öldürmesin. Süresi az da olsa mesleğinin gereklerini görsün ve eğer varsa önünde zamanı, bu süre içerisinde eksikliklerini gidersin.

Ülkemiz iş hayatında yeni mezun olmuş mühendisler için en temel özellik, “tecrübesiz olmak”tır. Bu şartlarda yeni mühendis tecrübeyi nereden edinecek ki? Okulda yeterli laboratuvar yok, malzeme yok, uygulama yok; fabrikaya teknik geziye gitse itibar eden yok, “hemen gitseler de kurtulsak” diyen yöneticiler, mühendisler var. Staja gitse fabrikayı sadece bir odadan oluşmuş gibi gösteren yaklaşım veya en iyisi ürün paketleme veya koli bantlama yapmak var. Böylesi bir eğitim-öğretim

döneminden sonra sanayicimiz hangi tecrübeyi istiyor ki genç mühendislerden? Yoksa “tecrübe” diye istenen hak ettiğinin daha altında bir ücretle veya daha uzun sürelerde çalıştırma beklentisi midir?

Her ne olursa olsun meslek öğrenmede uygulamaların önemi asla küçümsenemez. Okullarda hocalar laboratuvar imkânlarını, fabrika gezilerinde ve stajlarda işletmeler daha iyi imkânlar sağlayarak gençlerin mesleklerini daha iyi öğrenmeleri için fırsatlar oluşturmalıdırlar. Mesleği hakkında daha öğrenciliği sırasında karamsarlığa düşmüş, dolayısıyla meslekle ilgili beklentilerini kaybetmiş gençlerin gelecekte meslekleri adına güzel başarılar ortaya koymasına pek mümkün değildir. Bu nedenle okullarda biz öğretim elemanları, sanayide meslektaşlar ve işletme sahipleri gençlere sahip çıkarak ülkemizin geleceğine sahip çıkmalıyız.

Şurası unutulmamalıdır ki; gençlerine yatırım yapmayanlar geleceğine güvenle bakamazlar.